

CAPT_{ex}

Naar een betere waardering van Centraal-Afrikaanse Textiele Meesterwerken: het begrijpen van het handwerk en het behoud van de textielcollectie

DUUR
15/12/2020-15/03/2023

BUDGET
120 000 €

PROJECT BESCHRIJVING

Het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA) herbergt een uitzonderlijke collectie van meer dan 6000 etnografische en historische textielvoorwerpen. Met uitzondering van een aantal goed bestudeerde Kuba-textiel is er weinig tot geen onderzoek gedaan naar deze textielcollectie en hun materialen en technieken. De collectie Centraal-Afrikaanse textielen is ondergewaardeerd. CAPT_{ex} zal zich concentreren op de textielproductieprocessen en -materialen en zal de verworven kennis delen met ambachtslieden, experts en conservatoren om meer bewustzijn te creëren van de hoge vaardigheden van Congolese ambachtslieden en de rijkdom van Congolese culturele praktijken in het algemeen. De kennis van textiel en de materialen waaruit deze textielen vervaardigd zijn is een belangrijke stap in het begrijpen van de culturen die deze belangrijke textielen droegen, gebruikten en soms nog steeds gebruiken. Bovendien zal het begrijpen van de technische processen helpen bij het identificeren van de belangrijkste katalysatoren voor de aantasting van textiel vervaardigd uit plantaardige vezels.

CAPT_{ex} wil een gestructureerd overzicht creëren van de materialen en technieken uit de textielcollectie van het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. In samenwerking met de Plantentuin Meise worden de plantenvezels van een geselecteerde groep representatieve textielen onderzocht en geanalyseerd met doorgaans lichtmicroscopie, rasterelektronenmicroscopie en gepolariseerd lichtmicroscopie. De gebruikte technieken voor het maken van textiel worden onderzocht door middel van visuele inspectie, fotografie en de technieken worden vergeleken met bekende textieltechnieken uit de literatuur. Om het textiel en zijn degradatiefenomenen beter te begrijpen, zal mock-up textiel opnieuw worden gemaakt om de technieken en de degradatieprocessen van het textiel volledig te begrijpen.

Dit project zal een netwerk opbouwen van Afrikaanse textielmakers, kunstenaars, onderzoekers en conservatoren die werken met Centraal-Afrikaans textiel. De bevindingen van het eerste onderzoek naar materialen, technieken en degradatieprocessen zullen worden gedeeld met Centraal-Afrikaanse textielmakers in Centraal-Afrika, België en andere landen om textielproductietechnieken te identificeren die vandaag de dag nog steeds worden gebruikt en de technieken die in de loop van de tijd zijn verdwenen.

Wanneer een object aan een museumcollectie wordt toegevoegd, kan de verbinding van het object (evenals de ambachten en de betekenis van het object) met de culturele groep worden verzwakt of zelfs verloren gaan. CAPT_{ex} streeft ernaar de connectie tussen textielobjecten en de culturele gemeenschap waar het textiel werd gebruikt te herstellen of te versterken door communicatie met de stakeholders via kanalen zoals een website en een online werkgroep. Bovendien zal er een workshop worden gegeven in het KMMA, waar deelnemers met elkaar kunnen communiceren, ervaringen en kennis kunnen delen en vertrouwd raken met de verschillende methoden die worden gebruikt om Centraal-Afrikaans textiel te maken, met name het textiel uit de collectie van het KMMA dat geanalyseerd werd.

De opgedane kennis uit de technische analyse zal dienen als basis voor een voorstel voor een goede conservering en langdurige opslag van de objecten. Door de materialen en technieken met betrekking tot degradatie te begrijpen, kunnen degradatieprocessen worden voorzien. De opslagcondities kunnen worden aangepast aan de waargenomen schade, wat zal leiden tot een verlenging van de levensduur van de textielen. Bij schade zal een gedegen besluitvorming over de conserveringsbehandeling plaatsvinden, waarbij de meningen en adviezen van de leden van de Afrikaanse textielgroep betrokken worden. Deze samenwerking is daarom cruciaal bij de bevordering van de conserveringspraktijken van Afrikaans textiel.

Door het samengaan van het onderzoeksproject met een aanzienlijke investering in de herhuisvesting van de textielcollectie, kunnen de conservatoren de onderzoeksresultaten met betrekking tot opslag onmiddellijk toepassen op de lopende aanpassingen aan de depots.

CAPT_{ex}

De resultaten van het CAPTex-onderzoek zullen een eerste overzicht geven van de verschillende materialen en technieken die worden gebruikt bij het maken van textiel in Centraal-Afrika en zullen relevant zijn in verschillende domeinen zoals conservatiewetenschap, archeologie, biologie, antropologie en kunstgeschiedenis. Het resultaat van het project; een overzicht van de verschillende plantenvezels, hun microscopische afbeeldingen en technische informatie over textielpraktijken; wordt opgenomen in een online database die door onderzoekers, studenten en belanghebbenden kan worden geraadpleegd. De bevindingen zullen bovendien worden gedeeld binnen het bestaande netwerk van Congolese en Rwandese erfgoedmedewerkers en conservatiestudenten door toevoeging van deze waardevolle informatie in toekomstige conservatieworkshops in de DRC en Rwanda.

Ten slotte zullen de fotografische records van elk textiel worden toegevoegd aan de algemene databank van het museum en als zodanig een visueel overzicht geven van de textielen die in het KMMA zijn opgeslagen, waardoor een collectie digitaal toegankelijk wordt voor het publiek over de hele wereld en vooral voor belanghebbenden in Centraal-Afrika.

CAPT_{ex} wil de start zijn van een grondig onderzoek naar objecten uit de etnografische collectie van het KMMA. Textiel, of elementen daarvan, zijn ook op grote schaal gebruikt in andere etnografische objecten zoals maskers en sculpturen. De informatie verkregen door de succesvolle afronding van dit onderzoeksproject zal toelaten om ook die textielelementen te identificeren en zo de collectie etnografische objecten die onder de hoede van het KMMA valt, verder te valoriseren.

Detail van een knooptechniek van een textiel uit de collectie van het KMMA

Opbergkast met een deel van de textielcollectie van het KMMA

CONTACT INFORMATIE

Coördinator

Siska Genbrugge
Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA)
Archief- en Collectiebeheer - Restauratie
siska.gebrugge@africamuseum.be

Partners

Piet Stoffelen
Plantentuin Meise
piet.stoffelen@plantenmeise.be

LINKS

<https://www.africamuseum.be/en/research/discover>